



A sportrendészet jubiláló elemei

Tóth Nikolett Ágnes

Dr. PhD, adjunktus, kollégiumvezető, rendőr alezredes
Nemzeti Közszerződési Egyetem,
Rendészettudományi Kar
toth.nikolett@uni-nke.hu

Tizenhárom évvel ezelőtt kezdtem el tanítani a jogelőd Rendőrtiszti Főiskolán. Az oktatás, a szolgálat a hivatásommá vált, a sportjogi PhD-fokozat megszerzésével a figyelmem a sportrendészet felé fordult. Megírtam a „*Sportrendészet a sportigazgatás rendszerében*” című kismonográfiát, amely tananyagként szolgál a Rendészettudományi Karon a sportrendészet elnevezésű tantárgy hallgatói számára. A kiadványt a Belügyi Szemle egykori főszerkesztője, Finszter Géza lektorálta, melyről megírt recenzió már a jelenlegi főszerkesztő, Dános Valér felkérésére készült el, majd jelent meg a Belügyi Szemlében. Mindkettőnkkel, valamint a szerkesztőbizottság és a Szakmai Tanácsadó Testület több tagjával is életútinterjút készítettem a rendészeti felsőoktatás 45. évfordulója alkalmából, mely kötetet a Szemle idegen nyelvi szaklektora, a Rendészettudományi Kar egykori dékánja, Boda József felkérésére készítettem el, majd az 50. jubileumra közösen szerkesztettük az ünnepi kiadványt. A Belügyi Szemlében jelent meg minden egyes sportrendészet témához kötődő írásom, így a rendészettörténeti vonatkozások, szemelvények a belügyi sport világából, az innovatív jogi, technikai, technológiai, rendészeti megoldások. Minden, amit számba vettem, meghatározó volt az életemben, a Belügyi Szemléhez immáron ezer szállal kötődöm, így különösen nagy megtiszteltetés, hogy megfogalmazhatom a gondolataimat a 70 év, 70 gondolat című ünnepi különszámba.

A sportrendészet elméleti alapjai

A sportrendészet történetének feltárása során számos olyan jogintézményre akadtam, amely ugyan más formában, de rendkívül meghatározó napjainkban is. Egy csokorba gyűjtöttem azt, hogy melyik sportrendészeti megoldás hányadik jubileumát ünnepli, mindezt tisztelettel és szeretettel ajánlom a kedves olvasó figyelmébe.

Fontosnak tartom bevezetésként megjegyezni, hogy a sportigazgatás a közigazgatási jog különös részét képező sajátos jogalkotási és jogalkalmazási szakterület, a sporttal kapcsolatos feladatokat az állam a sportigazgatáson keresztül valósítja meg, ezért egyfajta szakpolitikának is nevezhetjük (Tóth, 2018a). A sportigazgatásnak egy sajátos része a sportrendészet, a rendészet tudományt támogató tudományok rendszerében helyezhető el. Ez a szűkebben értelmezhető terület szakrendészetként is egyértelműen definiálható. Ha mégis szeretnénk egy rövid sportrendészet fogalmat alkotni, akkor azt mondhatjuk, hogy a sportrendészet a sportigazgatásnak egy sajátos része, hiszen a vonatkozó jogszabályokat kiegészítik a hazai és nemzetközi szakszövetségi szabályozások. A rend minden társadalom számára alapvető érték, a sportrendezvények biztonságos lebonyolítása bizonyosan kiemelt feladat lesz, amíg világ a világ hazánkban és a nagyvilágban is. A százszázalékos biztonság garantálása azonban sajnos nem képzelhető el, a sportrendezvények biztosítása során a közreműködőknek mégis törekedniük kell ennek megvalósítására. Azt vallom, hogy a tudományos eredmények és a gyakorlati tapasztalatok együttes alkalmazása nélkül nem lehetséges az előrelépés, az új kihívásokra adandó válaszok kialakítása. Örökzöld gondolat, hogy elmélet nem létezhet gyakorlat nélkül és a gyakorlat sem az elmélet hiányában.

Mindazon problémákat, amelyek meghatározóak voltak a rendezvénybiztosítás területén a múltban, az elmúlt évek során egy csokorba gyűjtöttem. A labdarúgás az a sport volt már a 20. század elején is, amely különösen nagy tömegeket mozgatott meg, éppen ezért a futballversenyek felügyeleti szolgálatára nagyobb figyelmet fordítottak. Érdekesség, hogy éppen 120 évvel ezelőtt, 1902-ben került sor Magyar Labdarúgó Szövetség szervezésében az első válogatottmérkőzésre, majd 1903-ban már az első győzelmet ünnepelethtük. A sportrendezvényeken előforduló problémákról, erőszakos cselekedetekről nem sokkal később, 122 évvel ezelőtt, az 1900-as évek elején is beszámolt a sajtó, „*Vészélyben a football-sportunk*” címmel is jelent meg sajtóanyag a médiában (Az Ujság, 1913). A cikk utalt a pályán a játékosok által elkövetett jogellenes cselekményekre is (Tóth, 2021b).

A futballhuliganizmus magyarországi előzményeként említhető még egy 101 évvel ezelőtt, 1921-ben az Üllői úti stadionban történt eset is, amikor az MTK–Kispest mérkőzésen boxerrel ájulásig verték a játékvezetőt (Tóth, 2019c).

Sokáig a labdarúgó-szövetség és a rendőrség is tehetetlen volt a rendbontókkal szemben. Ami 1921 őszén történt, azt tekinthetjük az általános „rendteremtés”, az ország konszolidációja részének. A Belügyminisztérium által szeptemberben, a 84.447/1921. B.M. számú, *A football-mérkőzéseken tapasztalt durva játékmód megszüntetése érdekében* címmel kiadott körrendelete az

egyesületeket tette felelőssé, hogy játékosait a „leggondosabban válogassák meg”, akik erre nem voltak hajlandók, azokat megfenyegették, hogy a belügyminiszter klubjukat „alapszabály-ellenesnek fogja tekinteni”. Az MLSZ számára előírták, hogy utasítsák a bírakat a durván játszó labdarúgók azonnali kiállítására. Nagy vihart kavart a rendelet azon passzusa, amely a rendőrt a mérkőzés bírása fölé helyezte: *„A mérkőzéseket vezető bíró köteles a mérkőzésre kirendelt ügyeletes rendőrtisztviselőnek a mérkőzés zavartalan menetére, illetőleg a rend fenntartására vonatkozó utasításait minden ellenkezés nélkül pontosan teljesíteni. Ellenkező esetben az ügyeletes rendőrtisztviselő jogosult a mérkőzés további folytatását azonnal beszüntetni.”* Fontosnak tartom megjegyezni, hogy a rendelet szólt arról is, hogy a labdarúgó-mérkőzésekre kirendelt ügyeletes rendőrtisztviselők – a lehetőséghez képest – az állomány sporthoz értő tagjai köréből kerüljenek ki (Belügyi Közlöny, 1927). Találtam az állomány ezen tagjaira vonatkozóan egy 97 évvel ezelőtti dokumentumot, amely a főkapitány 12943/1925. fk. I. számú rendeletét tartalmazta, ebben szerepeltek az ügyeletes rendőrtisztviselők tudnivalói és teendői a futballmérkőzések rendjének biztosításával kapcsolatban, melyben részletesen szerepelt még a rendőrök felállítási helye is és az alábbi megállapítás is: *„A sport addig szép és nemes, amíg önmagáért űzik. A rendőri ügyeletesek feladata általában valamennyi sportversenyen elsősorban a személy- és vagyonbiztonság érdekei feletti őrökösés, azután a közrend fenntartása, továbbá a forgalom és a szabadság közlekedés biztosítása.”* (A Rend, 1926a). Az ügyeleteseknek szigorúan kellett már ekkor is őrködniük afölött, hogy a használhatósági (tűzrendészeti) és rendőrhatalomsági engedélyben előírtakat úgy a közönség, mint a versenyzők is pontosan betartsák.

Már ebben az időben megállapítást nyert, hogy a labdarúgás terén van a legtöbb baj, a labdarúgó-mérkőzések ugyanis tömegszenvedéllyé váltak. A labdarúgás fanatizálta az embereket országszerte. A labdarúgó-mérkőzések nagyobb veszélyt hordoztak magukban, mint egy politikai demonstráció. *„Visszhang támadt a tribünökön és az állóhelyeken. Azt kérdezzük ilyenkor: Mi ez, ember-sport, vagy bikaviadal? Amit látunk, abból hiányzik a fegyelem, a lovagiasság és a sport igazi szeretete. A rendőrség tehát akkor, mikor a gyepen való intézkedései révén a sporttal szembe kerülni látszik, voltaképpen nem a sporttal került szembe, hanem közönséges büntetésekkel, illetve rendetlenkedőkkel, akik megtagadták a sportszellemet.”* (A Rend, 1926b).

A sportrendészet szót először 85 évvel ezelőtt írták le (Tóth, 2019c), abban az évben az alábbi címmel jelent meg egy újságcikk: *„Szervezzenek sportrendőrséget a futballpályák botrányainak megfékezésére”. Felmerült, hogy a hatóságoknak intézményesen kellene beavatkozniuk a botrányok megakadályozására.*

Az volt az elképzelés, hogy egyéb rendészeti osztályok példájára sportrendészeti osztályt szerveződjön. Mindazokra vonatkozóan, akik a sportesemények színhelyén megbotránkozató magatartást tanúsítottak, megfelelő büntetések kiszabását helyezték kilátásba. Ezen intézkedések segítségével remélték a rend helyreállítását. A rendőrségnek van elég sportnevelője, ezekből igen könnyen lehetne kiválasztani a sportrendészeti osztály vezetőit és állandó tagjait, akik megfelelő jogérzéssel bírálják el a sportszemponatok tekintetbe vételével az eléjük került ügyeket.” (Nemzeti Ujság, 1937). Ebből következően már az 1930-as évek végén is elengedhetetlen volt a sportrendezvények biztosításának valamilyen szintű egységes szabályozása, természetesen ebben az időszakban is a labdarúgás sportág kapcsán merült föl a legtöbb probléma.

A sportrendezvények engedélyezése egészen 67 évvel ezelőttig, 1955. január 15-ig a rendőrségi szervek hatáskörébe tartozott. A rendőrségi szervek hatáskörét azonban a Belügyminisztérium Országos Rendőrkapitánysága megszüntette és ezt a hatáskört az Országos Testnevelési és Sportbizottság vette át.

A futballhuligánok elődjeként egyértelműen említhető a belügyminiszter-helyettes 1954-ben kelt utasításában szereplő megnevezés, a magáról megfedkezett néző. Így szerepelnek a jelentésben azok a „futballhuligánok”, akik fegyelmezetlenek voltak a mérkőzéseken (A Magyar Népköztársaság belügyminiszter-helyettesének utasítása, 1954).

1960-ban a jogász társadalom egy része a huliganizmust tartalmában és formájában közösségellenes életformának és magatartásnak tartotta. Ebben az időszakban a joggal foglalkozók felhívták a figyelmet arra, hogy külön huli-gántörvény megalkotására lenne szükség (Eötvös Loránd Tudományegyetem Lapja, 1960).

A Taylor-jelentés megalkotása egy óriási mérföldkőnek számított Európában, alapjaiban változtatta meg a rendezvénybiztosítás alapelveit. Peter Taylor főbíró 35 évvel ezelőtt – egy bizottsággal együtt – részletes elemzést készített a világ nagy stadionkatasztrófáit alapul véve, és javaslatai radikálisan megváltoztatták a modern brit, majd európai labdarúgás képét. Arra jutott, hogy a tömeg viselkedését teljes biztonságot nyújtó módszerrel nem lehet kezelni. Ez az elképzelés éppen az innováció, a technikai, technológia fejlődés, a modernizáció hatására megváltozott.

Az eddig elmondottak alapján egyértelművé vált, hogy a sportrendezvények biztosításával összefüggő kérdések összetársadalmi, jogi, rendészeti és morális problémákat vetnek fel. A sportrendezvényeken tapasztalható verbális és fizikai erőszak, vagy közkeletű néven sporthuliganizmus jelensége összetett és bonyolult összefüggéseket rejt magában, melynek még részletesebb elemzését jelenleg készítem, ezt is a Belügyi Szemlében szeretném megjelentetni.

Ezekkel a gondolatokkal kívánok sok erőt, jó egészséget és továbbra is színvonalas, tartalmas lapszámokat, maradjon továbbra is a folyóirat a rendszet tudományos fellegvára. Isten éltesse a Belügyi Szemle összes munkatársát! Köszönjük, hogy vannak nekünk.

Felhasznált irodalom

A Rend (1926), 6(31), 1.

A Rend (1926), 6(64), 2.

Az Ujság (1913), 23–25.

Belügyi Közlöny (1927). (44).

Garázdaság és huliganizmus (1960). A huliganizmus elleni harc jogi eszközei. *Garázdaság és huliganizmus*, 31(182).

Nemzeti Ujság (1937). 19, 249–272.

Tóth N. Á. (2018). A sportrendszet helye és szerepe a sportigazgatás rendszerében. *Belügyi Szemle*, 66(5), 116–131.

Tóth N. Á. (2019). *Sportrendszet a sportigazgatás rendszerében*. Nemzeti Közszerológiai Egyetem.

Tóth N. Á. (2021). Szemelvények a belügyi sport, a labdarúgás és a sportrendezvények biztosításának 20. század eleji történetéről. *Belügyi Szemle*, 69(3ksz), 59–73.

Alkalmazott jogszabály

A Magyar Népköztársaság belügyminiszter-helyettesének 13. számú utasítása.

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Tóth N. Á. (2022). A sportrendszet jubiláló elemei. *Belügyi Szemle*, 70(11), 2437–2441. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2022.11.57>